

pravi, da, ker se leto svojemu koncu bliža in po novem letu ima občni zbor biti, je nálog odboru zdaj, da pregleda svoje delovanje v letošnjem letu in priprave dela za prihodnje leto. Omenivši briske izgube, ki je tudi Matica zadela po smrti visoke časti vrednega rodoljuba gospoda grofa Josipa Barbota, ustanovnika naše Matice, se vzdignejo vsi pričujoči in s toplim sočutjem pritrdijo besedam predsednikovim: „večen mu spomin!“ ter odobrijo, da tudi „Matica“ je stopila v kolo častiteljev, ki so položili venec na grob ranjcega.

Prosil je potem predsednik gospode odbornike, naj ogledajo za letošnje leto udom Matice namenjene knjige, ki so uže deloma natisnene, deloma pa take, katerih tisek bo kmalu končan.

Udje dobijo letos 4 knjige:

1) „Grmanstvo in njega upliv na Slovanstvo v srednjem veku.“ Spisal J. V.

2) Raznim delom pesniškim in igrokaznim Jovana Vesela-Koseskiga dodatek, obsegajoč 24 različnih pesniških prevodov, namreč 15 Schillerjevih, 4 Paride Zajotti-evih, 3 Göthejeve, 1 Lessingovo in 1 Körnerjevo.

3) „Letopis“, ki obsega sledeče članke: 1. „Slovensčina v besedi in pismu v šolah in uradih“. Kulturno-zgodovinska studija, spisal pl. P. Radics; 2. „Przevalskega potovanje k Lob-Noru“, priobčil prof. Steklasa; 3. „Črtice o starožitnostih slovanskih“, spisuje prof. Hubad, a) Gostoljubnost v Slovanih, b) Božja sodba, c) Dodole in prporuše. 4. „Žalostna 1800-letnica ali posuto mesto Pompeji“, spisal A. Zupančič. 5. „Krško mesto na Dolenjskem“. Zgodovinska črtica, spisal J. L. 6. „Dogodbe prvega zemljevida slovenske dežele“, lastnoročno spisal izdatelj tega zemljevida Peter Kozler, s kratkim predgovorom dr. Jan. Bleiweisovim. 7. „Janez Žiga Valentin Popovič“, spisal M. Vodušek. 8. „Iz potne torbice“ (nadaljevanje rastlinskih in živalskih imen), priobčil Fran. Erjavec. 9. „Nova pisma o Bosni in Hercegovini“, spisal J. Navratil. 10. „Iztočne poslovice“. Nabral Jos. Charpentier. 11. „Narodna pesmica“, zapisal v Radovičih kraj hrvatske meje J. Navratil. 12. „Zeleni Juraj“, zapisal Anton Navratil, priobčil in razložil J. Navratil. Predsednik Matičin in vrednik „letopisa“ nado izrekuje, da tako mnogovrstno in zanimivo poučno in zabavno gradivo bode ugajalo čitateljem matičarjem in tudi nesumni kritiki; še več člankov vzeti v letošnji „letopis“ ni bilo mu mogoče iz finančnega ozira, radosten pa priznava, da „Matici“, katera brez precéne more reči, da je razen šolskih knjig na svetlo dala uže marsikako lepo delo, ne manjka spretnih pisateljev rodoljubov.

4) „Znanstvena terminologija, sosebno za srednja učilišča“, spisuje M. Cigale.

To je čvetorica, ki jo za letošnje leto dobijo udje Matičini. (Dal. prih.)

Zabavno berilo.

Kako so Belim Kranjcam bili zatrti črni „repi.“

Spisal J. Navratil.

„Ridendo corrigere mores“.

Leta 1828. prišel je bil sloveči Baraga iz Šmartna v Metliko „duš past“, ter prinesel sabo že gotovo „Dušno pašo“ (pismeno), ki je izišla na svet še le dve leti pozneje v beli Ljubljani.

Ondaj so nosile vrle Bele Kranjice še črne „repe“, to je, črne iz volne tkane pase, razcepljene na obeh koncih na več prevóz, ki so jim mahale zadaj od pripasanega pasa po belem dobro nabranem in kratkem krilu do roba kakor — „rep.“

Mahom iz prva bili so ti „repi“ našemu rahločutnemu Baragi, kakor se je pokazalo, trn v peti; jako pisano jih je gledal, premda so bili črni, a ne pisani (s kakoršnimi se pašejo mnoge proste Kočevarke še dandanašnji).

Napovedal je ónim, to je, črnim ženskim pasom na tihem vojsko, in začne premišljevat, kako bi se dala zatreti ta, po njegovih mislih grda šega.

Priljubivši se pobožni mož pobožnemu ljudstvu s pobožnim življenjem in z izvrstnimi cerkvenimi govori, — počel je v cerkvenih govorih najprej z rahlo besedo pikati črno spako na lepi beli ženski opravi, na posled pa opominati svoje belo opravljene poslušalke, naj bi se iznebile tega nelepega, a povrh tudi dragega prirepka; — ali drugo nedeljo pridejo zopet vse.. z répi v cerkev.

Vrli pastir, (ki pa ni mogel pri svojih ovčicah trpeti repov), opomina in prosi na novo; — zahman. — Še nekolikokrat je govoril blagi mož belokranjskim črnorepkam z gorečo besedo ter jih milo prosil in presrčno rotil, naj se že odpovedó... črnemu nespretu. Slišal sem praviti, da je skrbni dušni pastir v svoji gorečnosti vpel — vendar ne rabato, nego dobrohotno — celó te krepke besede, da se mora človek na vso moč približevati najvišjemu bitju, ne pa... nemi živini.

Komu drugemu bi se bilo morda jako zamerilo tako prispodabljanje, — Baragi se ni.

„Zariščile“ so se, res da, vse pričujoče Bele Kranjice, sramežljive, pohlevne duše; ali ko pride druga nedelja, — primahajo ž njimi v cerkev... i stari repi.

Nijedna ni hotela biti prva, da bi popustila rep, — zato je ostalo zopet vse pri starem. — Iz tega se vidi, kolika je moč stari narodni šegi ali navadi, in kako težko jo je izkoreniti.

Novica, kako preganja Baraga belokranjske črne repe, pa jih ne more pregnati, dospela je tudi na Krupo do tedanje gosposke. Sodnik F. G., velik veseljak (s katerim sem se seznanil kakih 14 let na to), nasmeje se, pomisli in reče sam sabo: „A samo z besedo se repi ne dajo izpodrezati. To bode zdaj moja skrb.“ —

Drugo nedeljo zasede sodnik-veseljak konja in prijaše v Metliko še za časa, to je, še pred „veliko mašo“.

Blizu cerkve si izbere nekoliko bistrih dečakov, ki so čakali službe božje, jih povabi prijazno v bližnjo krčmo na „kupico vina“. Kdo bi se branil iti s takim gospodom na kupico vina, i to dobrega, kajti gospôda ne pije „zavrelice“!

Smejoč in šaleč se idejo izbrani dečaki za njim v krčmo. Potem ko „ga“ je imel uže vsak po kake tri ali štiri kupice pod klobukom, začne gosp. sodnik-veseljak veselim gostom natihoma besediti tako: „Zvedel sem, kako izpodrezujejo g. Baraga Belim Kranjcam črne repe, pa samo... z besedo, ali da jim jih ne morejo izpodrezati. Kako bi jih samo z besedo!? To se ne dá tako; to se mora drugače. — Veste kako? Da vam povem! — Vnótajte se v cerkvi polahko med ženskimi, katere stojé sredi cerkve, — zvezujte jih skrivaj trdno ž njihovimi repi od zadaj po dve — tri — štiri... vkup, pa mislim, da ne bode drugo nedeljo nijedne repate več v cerkev. — Ali jezik za zobé! — Zdaj še „šentjanževico!“ (veseljak natoči še vsakemu polno kupico „najboljega“), „potem pa hajd' na delo!“

Veselim „vragostrelom“, po zavžiti sladki kapljici pa še veselejšim in drznejšim, ni trebalo velevati tega dvakrat.

Opravili so na to svoj posel v cerkvi (dokler so bogaboječe Bele Kranjice verno poslušale božjo besedo), natanko po veseljakovem napótku. Res, da ni bilo to delo pobožno in na pravem mestu; — ali istina je, da se je tako godilo, in da je bilo... uspešno. Kajti odhajaje po dovršeni službi božji iz cerkve, niso se mogle hrpe trdno z repi zvezane in zavozlane nikakor razvozlati in raziti, tako da ni bilo drugače, nego da so si morale še le pred cerkvenim pragom prebudo zavozlane repe sè svojimi zapásnimi „britvami“ razrezavati ali pa odrezavati na velik smeh gledalcem. — Lahko si mislite, kako so se sramovale sramežljive Bele Kranjice.

Naglo se je raznesel glas o tej resnični zgodbi po vsi metliški okolici; in ko je prišla druga nedelja, prišle so v cerkev zopet i pobožne Bele Kranjice opasane s črnimi pasi, kakor poprej, — ali vse... brez repov, ki jim niso potem narastli nikdar več. Živ krat (razen omenjenih zamolklih dečakov) pa ni zvedel, kdo je prav za prav zatrl belokranjske črne „repe“. Večkrat sem slišal za mladih nog praviti, da jih je... Baraga.

Pozneje sem se pa seznanil, kakor že vemo, sè sodnikom-veseljakom, ki mi je razodel o posebni priliki, da je to prav za prav njegova zasluga, ter mi pravil tudi na drobno vso to smešno, a vendar verjetno dogodbo. Zdaj, ko ga ni več zdavna kost pri kosti, razglašam jo posebno Belim Kranjicam, da bodo vedele, kdo jih je oslobodil nespretnih črnih repov.

Naši dopisi.

Z Dunaja 29. nov. — Poročale ste uže, drage „Novice“, o veliki zgubi, ki je zadela narod slovenski po nenadni smrti grofa Barbota. Naj Vam nekoliko poročam, kaj se je godilo, predno je bilo truplo ranjcega prepeljano na pokopališče v njegovo domovino na Kranjsko. — Po želji rodovine njegove je bilo truplo 25. novembra najprej fotografirano, potem so ga prenesli v črno ogrnjeno in razsvitljeno cerkev pri Šotih, kjer je bil ranjki pred 25 letmi poročen. V cerkvi je dvorni kaplan prečastiti gosp. Kulavie, naš rojak, z veliko asistenco opravljal mrtvaške molitve in truplo blagoslovil. Mrtvaška truga je bila preobložena z venci darovanimi mu od prijateljev in častiteljev njegovih. Med temi je bil venec Hohenwartovega kluba, slovenskih državnih poslancev in pa tukajšnjega vseučiliškega društva „Slovenije“, venec českega kluba itd. Ob mrtvaškem odru se je zbralo veliko državnih poslancev, tudi ministra Pražak in Stremayr. Po molitvah in nemškem petji so zapeli tudi pevci društva „Slovenije“ nagrobnico „Blagor mu!“, katera je vse navzoče očitno ginila, čeravno niso razumeli njenih besedi. Pri vsem tem je bila po britki zgubi potrta grofija klečé s svojim sinom, kar se je Dunajčanom čisto kaj novega zdelo. Po tem cerkvenem opravilu se je peljala mrtvaška truga z vsemi venci na kolodvor južne železnice, kamor jo je spremila grofija vdova in slovenski državni poslanci. Truplo se je dalo v poseben vagon, da se odpelje v njemu tako drago domovino. V zbornici poslancev je predsednik grof Coronini se s srčnimi besedami spominjal ranjcega, in vsa zbornica soglasno je pritrdila njegovemu govoru, ki je povdarjal ranjcega iskreni patriotizem in ko skala trdno značajnost. Bodi nepozabljivemu zemljica lahka! — Naj tem vrsticam dodam še, da so slovesno sprejeli naši poslanci in vrlo društvo „Slovenija“, naše junaške Kuhnovce 30. dne no-

vembra, in da 3. dan t. m. napravi „Slovenija“ veliko „besedo“ v spomin Prešernu.

Na Dunaju 1. dec. (*Sprejem Kuhnovcev na Danaji.*) Akopram je prišel vlak, ki je pripeljal slovenske fante na Dunaj, že ob 3/4 7. zjutraj, vendar se je zbralo lepo število udov „Slovenije“, kakor tudi družih odličnih Slovencev, živečih na Dunaji na 3/4 ure od Dunaja oddaljenem Matzleindorferskem kolodvoru. Zbrana je bila tudi generaliteta, med temi fml. Ivanovič. Bližal se je že vlak, katerega smo tako težko pričakovali; iz vagonov pa zadoni marš „Pridi Gorenc“. Kako milo nam je pač donel na tuji zemlji! Iz mladih gri pa se zaslišijo krepki živio-klici junaškim slovenskim fantom. Sam presvitli cesar so dovolili, da pripne društvo „Slovenija“ na prapor junaškega slovenskega polka lavorov venec s slovensko trobojnico in črno-rumenimi trakovi z napisom „Slovenija junaškemu polku“ in „Jajce, Rogelje, Livno“. O tem je tudi aviziralo vojno ministerstvo g. polkovnika Priegerja. Gosp. predsednik „Slovenije“, Radovan Pukelj, in odbor stopijo pred gospoda polkovnika Priegerja in predsednik ga nekako tako nagovori: „Pobjedonosni junaški polk! Dragi rojaki! Z velikim veseljem nas je napolnila vest, da dojde jeden najhrabrejših polkov naše hrabre armade sem; veseli smo bili, vsaj veljalo je, pozdraviti junaške sinove naše domovine v središči Avstrije. Z opravičenim ponosom gledamo na te, junaški polk, ki si se tako odlikoval v zadnji vojski s svojo hrabrostjo. Pozdravimo Vas tu, dragi rojaki, daleč od naše domovine! In ti z lavoriko obdani prapor sprejmi zahvalo Slovenije, ki te občuduje. Lavorov venec s cesarskimi trakovin in slovensko trobojnico naj te kinča pri prihodu na Dunaj! Slava slavnemu polku! Slava cesarju!“ In zopet so zadoneli slava-klici daleč okrog. Gosp. polkovnik Prieger pa je podal predsedniku „Slovenije“ roko rekoč: „Zahvaljujem se Vam v imenu svojega polka za Vaše domoljubje!“ Tudi neka gospica podarila je lavorov venec z napisom „den tapfern Krieger“. Mi pa smo spremili polk do Franc Josipove vojašnice. Dunajske zaspance pa je privabila godba na oknja, ki so se čudili, kaj ta stvar pomeni.

Iz Kostanjevice 26. nov. (*O predavanji gosp. vodje R. Dolenca na dalje.*) Izmed črnih plemen nam je g. R. Dolenc posebno te-le priporočal: 1) Portugalko (Vöslauer) in žlahni Gumpoldskirchner sta iz njenega grozdja; zori rano, tedaj bi tudi po Dolenjskem lahko dozorela. 2) Burgundec črni; on rodi sicer majhne grozde, pa sila mnogo. Polovica vina iz portugalske in polovica iz burgundeca dá izvrstno pijačo. 3) Frankinja z velikimi grozdi rodi bogato; vino dá izvrstno.

Vse tū imenovane trte se dobé v deželni vinorejski šoli na Slapu, bodi-si kijuči ali pa trte s koreninami, po jako nizki ceni. Kdor si pa želi iz Slapa trt naročiti, naj se kmalu oglasi, drugači pride lahko prepozno. Se ve da se trte sadijo še le spomladi, pa to ne dé nič, ker se sadike do sajenja lepo v izkopani žleb položé in z zemljo pokrijejo, da čakajo, dokler se čas sajenja približa.

O pomnožitvi trt je gosp. Dolenc nam razlagal blizo to-le: Znano je, da se trte pomnožijo s tem, da sadimo ključe, ali da si preskrbimo živice, to je, že vkoreninjene kijuče ali pa po grebenicah. On najmanj priporoča rediti grebenice; grubanje je znamenoval ko večidel nepotrebno in škodljivo. Grubanje — je rekel — morate opustiti. Se ve, da so naši vinorejci, ki celó mislijo, da trta, dokler se ne pokoplje, celó ne more roditi, debelo gledali ter tudi svoje mnenje odkritosrčno povedali. Gospod D. pa jim je to čudno mnenje z neovrgljivimi dokazi z glave izbil. Pokazal